

Dün yargılanan komünistlerin meslek ve adresleri tesbit edilirken

Komünist sanıkların duruşması devam etti

Birinci celsedeki reddi hâkim talebi reddedildi. Dün 126 sanığın hüviyeti tespit olundu. Duruşmaya bugün de devam edilecek

Türkiye Komünist Partisini kur-
maktan ve bu parti içinde faal rol
almaktan sanık 167 kişinin duruş-
masına dün saat 14 te Harbiyedeki
Askeri Ceza Mahkemesinde...

Komünist sanıkların duruşması devam etti

(Başarısı 1 incide)

Celse açılınca

Celse açılınca, sanıklardan bir kısmının ilk duruşmada yaptıkları reddi hakim talebini tetkik eden heyetin kararı okundu. Başkan Albay Vasfi Tuncay, hakim Hasan, Gürsel, âza Binbaşı Fevzi Altınoktan müteşekkil heyetin reddi hakim talebine dair aldıkları kararda şöyle deniyordu:

Reddi hâkim talebi hakkında alınan karar

Gizli komünist partisini yeniden harekete geçirmek bu parti iç çevresinde faal rol almak ve partiye intisap etmek suçlarından maznun ve Ankara Garnizon Komutanlığınca haklarında son tahkikat açılarak duruşmaları yapılmak üzere Askeri mahkemeye sevk edilen sivil şahıs Zeki Başumar ile sivil ve asker diğer 166 suç ortağının İstanbulda Harbiyede birinci ordu karargâhında kurulan Askeri mahkemede 15 Ekim 953 tarihinde yapılan muhakemeleri sırasında maznunlardan dört kişi tarafından yapılan ve hakimleri redde mâtuflanan talepleri tetkik etmek üzere ve Ankara Garnizon Komutanlığının 17 Ekim 953 gün ve 66365 sayılı talebi ile teşekkül eden heyetimiz, Harbiyedeki birinci ordu karargâhındaki daire-i mahsusada 17 ve 19 Ekim 953 tarihlerinde toplanarak adli âmirlikten heyete tevdi edilen dosya içindeki duruşma zabıtnameleri ile reddi hâkim dilekçesini tetkiki sonunda aşağıdaki karara varmıştır:

15 Ekim 953 tarihli muhakeme celsesinde Başkan Yusuf Özsan, hâkim İzzettin Cebe, âza Binbaşı Rıza Özdemirden müteşekkil hâkimler heyetine, Kemal Ergin, Şaban Ormanlar, Abuzer Özdemir, ve Şevki Akşit isimlerindeki dört maznunun şifahi olarak itimatsızlık beyan ettikleri, bunlardan Kemal Ergin, mahkeme heyetini teşkil eden zevatın şahıslarına karşı bir itimat sızlığı olmamakla beraber askeri kaza müessesesine itimadını bulunmadığını beyan etmiş olup, bu mevzuda mahkemeye itiraz ettiği 15 Ekim 1953 kayıt tarihini taşıyan üç sayfalık dilekçesinde ise, hülâsaten dâvaya mevzu hâdiselerin tahkiki sırasında bir takım zulüm ve işkencelere mâruz bırakıldıklarını, bu dâvaya bir kelime ile askeri makam ve mahkemelere intikal ettirilmiş olduğunu, kendilerine karara ve iddianamenin geç tebliği edildiğini, dâva dosyasını tetkik için fırsat verilmediğini; basının askeri kazâ hakkındaki şikâyetinde müşterek bir cephe tuttuğunu, askeri mahkemelerin kaza birliğine ve esas teşkilât kanununa aykırı olduğunu, Türkiye B. Millet Meclisinin basın yolu ile işlenen suçlar hakkında son defa çıkardığı kanunla askeri adliyenin anormal ve antidemokratik bir kuruluşta olduğunu kabul ettiğini, emirle işleyen bir adaletin, haklı görülmesinin imkânsız olduğunu, duruşmaların yapacak mahkeme heyetine bu bakırlardan itimadını bulunmadığını bildirmiştir.

Maznun Şaban Ormanlar ve Abuzer Özdemir, şifahi olarak heyeti teşkil eden şahısların Ankara Garnizon komutanlığı emrinde bulunan asker şahıslar oimaları itibariyle bitaraf hareket edemeyeceklerini, itimadının bu bakımdan sarsıldığını, maznun Şevki Akşit ise yine şifahi olarak heyeti teşkil eden şahıslar hakkında bir diyeceği bulunmamakla beraber mevcut mevzuatın mahkemeyi serbest karerecek bir durumda buldurmadığını, hâkimleri bu yüzden reddettiğini beyan ettikleri görülmüş, red hakkında başkaca şifahi veya tahriiri bir sebep ve delil göstermedikleri anlaşılmıştır.

Askeri mahkemeler usulü kanununda hâkimleri dâvaya bakmaktan menedici sebepler bu kanunun 62 inci maddesinde yazılı olup, bunları hâkimleri suçtan şahsen zarar görmeleri, maznunlarla aralarında evlilik veya vesayet rabitası ve bazı derecelerde hısımlık bulunması, aynı dâvanın adli âmirliğini veya sorgu hâkimliğini veya müdafiliğini yapmış veya vak'a hakkında âmir sıfatıyla rapor vermiş olması yine aynı dâvada şahit veya ehli hibre sıfatıyla dinlenmiş olması hallerinden ibarettir. Mahkeme heyetini teşkil eden zevatın hiç birinde bu hallerin mevcut bulunmadığı gibi, maznunlar tarafından da böyle bir sebep ileri sürülmemiştir.

Aynı kanunun 64. maddesinde ise hâkimlerin bitaraflıklarını şüpheye düşürücü sebeplerin mevcudiyeti halinde reddolunabilecekleri

beyan edilmekle iktifa olunmuş, red sebepleri, menedici sebepler gibi tadat olunmamıştır. As. M. U. K. nun sözü geçen maddelerinde gerek tasrih ve tadat edilmiş ve gerek umumî surette zikrolunmuş menedici ve reddi müstelsiz sebepler As. kaza müessesesinde vazife görenlerin şahıslarına matuftur. Her 4 maznunun ise hâkimleri red sadedinde beyan ettikleri, yukarıda belirtilen sebepler, kendileri tarafından da tasrih edilmiş bulunduğu cihetle hâkimlerin şahıslarına olmayıp As. kaza müessesesinin bünyesine ve As. mahkemelerin teşkilâtına yani As. M. U. K. nuna ve ayrıca son tahkikattan evvelki tahkikat safhasında dâvâ olduklarını iddia ettikleri yolsuzluk ve usulsüzlüklere karşıdır. Bunlar hâkimleri dâvaya bakmaktan men ve kendilerini reddi mesnet teşkil edici birer sebep ve mütalâa olarak görülmemiştir. As. kaza müessesesine ve As. mahkemelerin teşkilâtına vuku bulan bu tenkit ve mütalâaların muhatabı As. mahkeme heyeti olamayacağı gibi mercii de değildir.

Bu mevzuda şunu tebarüz ettirmek icap eder ki, halen mer'i olan ve As. kaza müessesesini meşru kılan 1631 sayılı As. M. K. nun 30. ve mütâakıp maddelerine göre kurulmuş As. mahkemeler bu kanunun 11 nci maddesine tevfiқан müstakil ve yalnız kanuna tâbidir. Maznunları muhakeme etmek üzere kanunun verdiği selhiyetle teşkil ve tavzif olunmuş mahkeme heyetinin kanunî istiklâliyetini kullanmadığını, idari makamların emir ve direktifi ile hareket ettiğini veya edeceğine ispat etmek icap eder. Maznunların bu husustaki beyan ve ısrarları ise hayli mücerretlerinde kalmıştır.

Şuna işaret etmek yerinde olur ki, mahkeme heyetinin garnizon K. ı emrinde bulunduğu söylenmesi suretiyle onun emir ve direktifle hareket eden formaliteyi ikmale memur bir teşekkül olduğunun imâ edilmesi bu zevatın dürüst ve vicdan sahibi olmadığı isnadı mânasını taşımaktadır. Bu ve bu gibi hareketlerin ise heyete karşı bir suç teşkil edeceği aşîkâr dır.

Yukarıda izah edilen sebepler muvacehesinde maznunlardan Kemal Ergin, Şaban Ormanlar, Abuzer Özdemir ve Şevki Akşit'in As. M. U. K. nun 62 ve 64. maddeleri ahkâmına uymadığı netice ve kanaatine varılan red taleplerinin redine ve dâva dosyasının adli âmirliğe tevdiine, esas hükûle birlikte temyizi kabil olmak üzere 19 Ekim 953 tarihinde oy birliği ile karar verildi.

Duruşmaya devam edildi

Reddi hakim talebinin teşkil edilen ayrı bir heyet tarafından reddedilmesi üzerine duruşmaya aynı heyeti hâkime huzurunda devam edildi.

Dünkü celsede, kararın okunmasını müteakip sanıkların hüviyetlerinin tesbiti yapıldı. İki buçuk saat devam eden hüviyet tesbitinden sonra 10 dakika ara verildi, müteakiben saat 17,40 a kadar celseye devam edilerek 126 sanığın hüviyeti tesbit olundu. Geri kalanların hüviyetlerinin tesbiti için duruşma bugün saat 9,30 a tâlik edildi.